เอกสารวิชาการ (Concept Paper)
กิจกรรมถอดบทเรียน

เรื่อง นวัตกรรมปิดช่องว่าง : พลิกโฉมความร่วมมือ ภาครัฐ - เอกชนเพื่องานยุติธรรม

จัดทำโดย กลุ่มกาสะลอง

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับกลาง รุ่นที่ ๒๑
สถาบันพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม
ประจำปี ๒๕๖๙

นวัตกรรมปิดช่องว่าง : พลิกโฉมความร่วมมือภาครัฐ – เอกชนเพื่องานยุติธรรม

สภาพปัจจุบัน (As-Is): ช่องว่างและความท้าทาย

ภาคเอกชน (Private Sector)

1. ต้นทุนในการดำเนินงานสูง แต่ผลตอบแทนและแรงจูงใจไม่เพียงพอ
2. ขาดความเชื่อมั่นในระบบและความล่าช้าของภาครัฐ
3. ไม่เข้าใจความต้องการที่แท้จริงของภาครัฐ

ภาครัฐ (Public Sector)

1. กฎหมาย / ระเบียบมีความซ้ำซ้อน ไม่ชัดเจน เป็นอุปสรรค
2. การทำงานแบบแยกส่วน (SILO) ขาดการเชื่อมโยงข้อมูล
3. การสื่อสารไม่ชัดเจน ขาดกลไกการมีส่วนร่วมที่เป็นระบบ

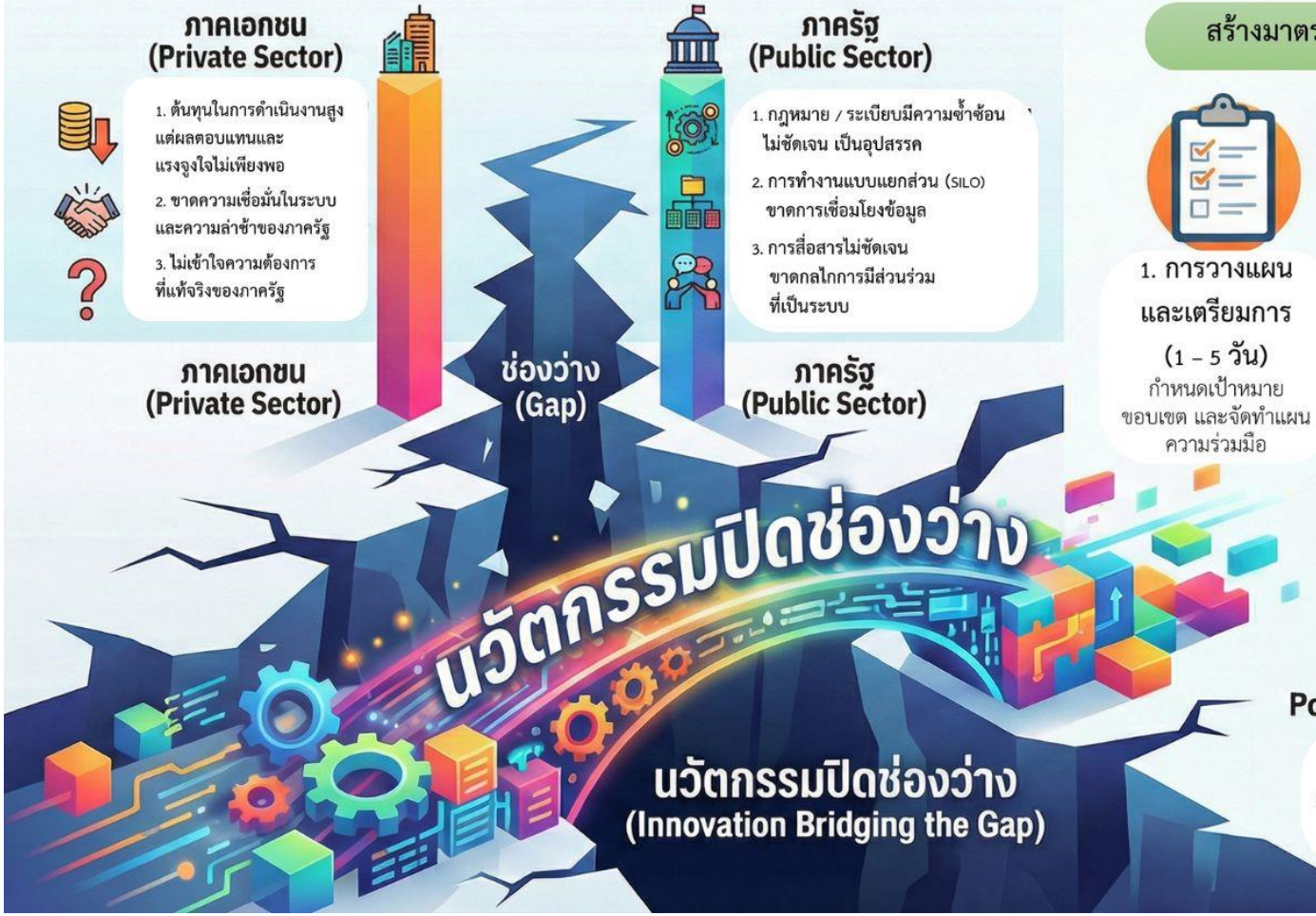

อนาคตที่ต้องการ (To-Be): นวัตกรรมปิดช่องว่างสู่ความสำเร็จ

สร้างมาตรฐานด้วย Checklist และ Workflow ที่ชัดเจน 4 ขั้นตอน

1. การวางแผนและเตรียมการ (1 – 5 วัน)

กำหนดเป้าหมาย ขอบเขต และจัดทำแผนความร่วมมือ

2. การดำเนินการ (6 – 20 วัน)

คัดเลือกภาคเอกชน บริหารโครงการ และสร้างความสัมพันธ์

3. การประเมินผลและปรับปรุง (21 – 25 วัน)

ประเมินผลการดำเนินงาน สรุปบทเรียน และพัฒนาต่อเนื่อง

4. การตรวจสอบและจัดทำรายงาน (26 - 30 วัน)

ตรวจสอบการดำเนินงาน การเบิกจ่าย และเผยแพร่ผลลัพธ์

บูรณาการเชิงระบบ Policy-Protocol-Database

เชื่อมโยงนโยบาย แนวปฏิบัติ และฐานข้อมูลให้เป็นหนึ่งเดียว ลดการทำงานที่ซ้ำซ้อน

สร้างแรงจูงใจและเป้าหมายร่วมกัน (Shared Goal & Incentives)

กำหนดเป้าหมายที่ทุกฝ่ายได้ประโยชน์ พร้อมมาตรการส่งเสริม เช่น สิทธิพิเศษทางภาษี

NotebookLM

นวัตกรรมปิดช่องว่าง : พลิกโฉมความร่วมมือภาครัฐ - เอกชนเพื่องานยุติธรรม

ยธก.๒๑ กลุ่มกาสะลอง

บทคัดย่อ (Abstract)

ในบริบทที่สังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ปัญหาสาธารณะมีลักษณะซับซ้อน เชื่อมโยงหลายมิติ และมีความรุนแรงเพิ่มขึ้น ทำให้การแก้ไขปัญหาเกินขีดความสามารถของรัฐเพียงฝ่ายเดียว โดยเฉพาะ “ปัญหางานยุติธรรม” ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อย ความไว้วางใจต่อรัฐ และคุณภาพชีวิตของประชาชน ท่ามกลางความท้าทายรูปแบบใหม่ เช่น อาชญากรรมไซเบอร์ การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้าง สอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๖๙) และแนวคิด People - Centered Justice ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การมีส่วนร่วมของประชาชน และการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมเชิงบูรณาการ อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนนวัตกรรมงานยุติธรรมยังเผชิญข้อจำกัดเชิงโครงสร้าง ได้แก่ การทำงานแบบแยกส่วน การขาดการเชื่อมโยงข้อมูล และกลไกความร่วมมือรัฐ – เอกชนที่ยังไม่เป็นระบบ รวมถึงความเสี่ยงด้านธรรมาภิบาลข้อมูล ความโปร่งใส และผลประโยชน์ทับซ้อน ซึ่งสะท้อนความจำเป็นของเครื่องมือเชิงกระบวนการที่ช่วยสร้างมาตรฐานการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ

โครงการนี้มุ่งพัฒนา **กลไกการบริหารจัดการแบบบูรณาการสำหรับการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการขับเคลื่อนนวัตกรรมงานยุติธรรม** โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) ศึกษาสภาพปัญหา ความท้าทาย และสาเหตุที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมระหว่างรัฐและเอกชนในการจัดการปัญหาเชิงสังคมและขับเคลื่อนนวัตกรรม และ (๒) พัฒนาแนวทางนวัตกรรมการจัดการปัญหา พร้อมข้อเสนอเชิงนโยบายที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อยกระดับความร่วมมือภาครัฐ–เอกชนให้เกิดเป็นรูปธรรม จึงบูรณาการกรอบแนวคิด Collaborative Governance และ Integrative Governance ร่วมกับการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) พื้นที่ทดลองเชิงนโยบาย (Policy Sandbox) **และการพัฒนานวัตกรรมเชิงกระบวนการในรูปแบบ การสร้างมาตรฐานการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ – เอกชน ด้วย Checklist และ Workflow** เพื่อสร้างกรอบความร่วมมือที่เป็นธรรม โปร่งใส วัดผลได้ และปลอดภัยต่อสาธารณะ ผลที่คาดหวังคือรูปแบบกลไกความร่วมมือ พร้อมชุดเครื่องมือ Checklist และ Workflow ที่ทำให้นวัตกรรม “เกิด ใช้ ได้ผล และไปต่อ” ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรม พร้อมยกระดับระบบยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ เข้าถึงง่าย โปร่งใส และมีความชอบธรรมต่อประชาชน

๑. ที่มาและความสำคัญของปัญหา (Statements of Problem)

ในบริบทปัจจุบันที่สภาพสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเป็นพลวัติย่อมส่งผลทำให้ “ปัญหาสาธารณะ” ที่รัฐต้องเผชิญมีลักษณะซับซ้อน เชื่อมโยงกับสาเหตุและผลกระทบหลายมิติ และมีความรุนแรงของสภาพปัญหาที่เพิ่มมากขึ้น เป็นเหตุให้การจัดการกับปัญหาสาธารณะดังกล่าวย่อมเกินขีดความสามารถของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเพียงลำพัง กล่าวคือ **แม้รัฐยังเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ แต่การแก้ปัญหาให้ “เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม” จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ภาคประชาสังคม สถาบันการศึกษาและประชาชน เพื่อระดมทรัพยากร ความร่วมมือ ความเชี่ยวชาญ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเข้ามาเสริม “สมรรถนะของรัฐ” ให้พร้อมตอบสนองต่อปัญหาสาธารณะที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและหลากหลาย** สอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ที่วางกรอบไว้ชัดเจนว่า การพัฒนาประเทศต้องอาศัย “การบูรณาการแผนต่าง ๆ” ให้เกิดพลังร่วมกัน และกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติได้กำหนดให้มี

“การมีส่วนร่วมของประชาชน” ทั้งในการจัดทำการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล รวมถึงมาตรการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนดำเนินการสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ อีกทั้งยุทธศาสตร์ชาติยังชี้ “โจทย์เชิงระบบ” ของประเทศไทยว่าโครงสร้างเศรษฐกิจยังขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมได้ไม่เต็มที่ และประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐยังเป็นความท้าทายต่อความต่อเนื่องและความยืดหยุ่นในการตอบสนองปัญหาของประชาชน ประกอบหลักคิดเชิงทฤษฎีการบริหารรัฐกิจ แนวคิดการบริหารเชิงเครือข่าย (Governance) อันเป็นแนวทางการบริหารภาครัฐยุคใหม่เน้นบทบาทรัฐในฐานะ “ผู้ออกแบบกติกาและจัดวางระบบกำกับดูแล” เพื่อให้การทำงานข้ามภาคส่วนเกิดขึ้นอย่างรับผิดชอบ โปร่งใส และตรวจสอบได้ มากกว่าการทำงานแบบรัฐทำเองทั้งหมดเพียงฝ่ายเดียว (Henry, ๒๐๑๘)

ปัญหาสาธารณะ ประการหนึ่งที่ทวีความรุนแรงและส่งผลกระทบเชิงสังคม และชีวิตของประชาชนของรัฐ คือ “ปัญหาและความท้าทายด้านงานยุติธรรม” เป็นปัญหาที่เชื่อมโยงความสงบเรียบร้อย ความไว้วางใจต่อรัฐ และคุณภาพชีวิตของประชาชน เฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่ความเหลื่อมล้ำ ความเปราะบาง และความเสี่ยงรูปแบบใหม่ ไม่ว่าจะเป็น ปัญหาอาชญากรรมไซเบอร์ การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล หรือความขัดแย้งทางสังคม ฯลฯ ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ซึ่งความส่วนหนึ่งก็สอดคล้องกับ “แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๖๙)” ที่มุ่งหมายเพื่อยกระดับระบบยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และสอดรับการเปลี่ยนแปลง โดยระบุแนวทางสำคัญที่สะท้อนทิศทางยุคใหม่ ได้แก่ การนำ “เทคโนโลยีและระบบดิจิทัล” มาใช้กับงานด้านกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย และการบริหารจัดการอาชญากรรม **ตลอดจนการส่งเสริมให้ “ประชาชนมีส่วนร่วม” ในการบริหารงานยุติธรรม** อีกทั้ง แผนดังกล่าวยืนยันกระบวนการพัฒนาเชิงบูรณาการผ่านการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อนำข้อเสนอไปปรับปรุงและแปลงสู่แนวปฏิบัติ ในขณะเดียวกัน ข้อมูลจากสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (TIJ) (๒๕๖๕) ก็สะท้อนมุมมองเชิง “People - Centered Justice” ว่า การพัฒนากระบวนการยุติธรรมควรตั้งต้นจากประชาชน ลดความไม่เท่าเทียม และใช้เทคโนโลยี/นวัตกรรมเป็นเครื่องมือเพิ่มประสิทธิภาพและการเข้าถึง เฉพาะอย่างยิ่งกับกลุ่มเปราะบาง จึงจำเป็นต้องพัฒนากลไกและรูปแบบการบริหารจัดการใหม่ เพื่อให้ระบบยุติธรรมมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตามการขับเคลื่อนแนวนโยบายสาธารณะในการแก้ไขหรือจัดการกับปัญหา อันรวมถึงนวัตกรรมในการจัดการกับความท้าทายด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ยังประสบกับข้อจำกัดสำคัญ คือ “กลไกการขับเคลื่อน” ที่เผชิญกับความท้าทายเชิงโครงสร้างและการประสานงานเชิงระบบ ไม่ว่าจะเป็นการทำงานแบบแยกส่วน (Silo) การเชื่อมโยงข้อมูลข้ามหน่วยงานที่ยังไม่ราบรื่น ฯลฯ ทำให้การจัดการกับปัญหาที่มีความเชื่อมโยงหลายมิติเกิดความล่าช้า ซ้ำซ้อน และสูญเสียโอกาสในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน สอดคล้องกับรายงาน OECD (๒๐๒๒) เกี่ยวกับรัฐบาลเปิดและเชื่อมโยงของไทยชี้ว่า ความท้าทายเชิงโครงสร้าง เช่น **“ความซ้ำซ้อนของบทบาทและความไม่เชื่อมโยงของนโยบาย/การบริหาร” ส่งผลให้การทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรภาครัฐ<u>ไม่เต็มศักยภาพ</u> และย้ำความจำเป็นของกลไกการบูรณาการและแรงจูงใจให้เกิดการประสานงานจริง** ขณะเดียวกัน งานศึกษาด้านโครงสร้างพื้นฐานข้อมูลดิจิทัลโดย World Bank (๒๐๒๕) ยังสะท้อน “ความกระจัดกระจายของข้อมูล” (Fragmentation) และความท้าทายด้านธรรมาภิบาลข้อมูล การแบ่งปันข้อมูล รวมถึง **การออกแบบแรงจูงใจให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม** ซึ่งหากไม่มีกติกาที่ชัดเจน อาจเกิดทั้งความเสี่ยงด้านข้อมูลความเป็นส่วนตัว ความไม่เท่าเทียมเชิงอำนาจข้อมูล และการลงทุนที่ไม่คุ้มค่า สอดคล้องกับทิศทางของ สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ที่เสนอเป้าหมาย “รัฐบาลดิจิทัลที่เชื่อมโยง เปิดกว้าง และขับเคลื่อนด้วยข้อมูล” ซึ่งต้องอาศัย**<u>ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชน เพื่อให้บริการรัฐมีคุณภาพและเกิดผลลัพธ์เชิงสังคมอย่างเป็นรูปธรรม</u>**

ด้วยความสำคัญของสภาพปัญหาและความท้าทายข้างต้น เมื่อพิจารณาเฉพาะ **“การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนกับภาครัฐในการขับเคลื่อนนวัตกรรมงานยุติธรรม”** จะปรากฏถึงความท้าทายเฉพาะที่ต้องออกแบบกลไกให้รอบด้าน เพราะภาคเอกชนมีความคล่องตัวด้านเทคโนโลยี ระบบข้อมูล ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง และขีดความสามารถเฉพาะด้านทั้งเชิงทุน เชิงบุคลากร ฯลฯ ขณะที่ภาครัฐต้องยึดโยงหลักนิติธรรม ความเสมอภาค ความโปร่งใส และความรับผิดรับชอบต่อสาธารณะ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าเป็นความต่างระหว่างเป้าหมายและแรงจูงใจในเชิงพันธกิจของรัฐและเอกชน หากไม่มีกรอบกำกับดูแลที่ชัดเจนจะนำไปสู่ความไม่ไว้วางใจ ความเสี่ยงเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน และการร่วมมือแบบเฉพาะกิจที่ไม่ยั่งยืน สอดรับกับแนวคิดเชิงวิชาการด้านการร่วมมือและการบริหารภาครัฐเชิงเครือข่าย (Collaborative Governance) แสดงให้เห็นว่าความร่วมมือระหว่างรัฐกับเอกชนที่จะเกิดผลสัมฤทธิ์เป็นรูปธรรมต้องมีเงื่อนไขสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างแรงจูงใจร่วม (Shared Incentives) กระบวนการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมที่เป็นธรรม การสร้างความไว้วางใจ และการจัดวางบุคลากร และกำหนดกติกากลางเพื่อคลี่คลายความขัดแย้ง (Ansell & Gash, ๒๐๐๘) ประกอบกับกรอบแนวคิดการสร้างการมีส่วนร่วมแบบบูรณาการ (Integrative Collaborative Governance) ชี้ให้เห็นว่าปัจจัยแวดล้อม (System Context) และข้อจำกัดเชิงสถาบันเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อการสร้างให้เกิดความร่วมมือขึ้นได้จริง (Emerson, Nabatchi, & Balogh, ๒๐๑๒) นอกจากนั้น การเร่งนวัตกรรมในภาครัฐยังต้องเผชิญ “ข้อจำกัดเชิงระเบียบและความเสี่ยง” ซึ่งทำให้หลายหน่วยงานหลีกเลี่ยงการทดลอง หากไม่มีพื้นที่ทดลองที่ปลอดภัย (safe-to-fail) และกรอบการกำกับแบบยืดหยุ่น ทั้งนี้ OECD (๒๐๒๔) เสนอข้อมูลบ่งชี้ว่าการออกแบบพื้นที่ทดลองเชิงนโยบายช่วยให้รัฐ “เรียนรู้จากการลงมือทำ” ภายใต้เงื่อนไขที่ควบคุมได้ และลดความเสี่ยงต่อสาธารณะได้พร้อมกัน

ด้วยเหตุดังกล่าว ทางกลุ่มพิจารณาแล้วเห็นว่ากลไกการบูรณาการที่แท้จริงระหว่างภาครัฐและเอกชน คือ การสร้าง **กลไกบริหารจัดการแบบบูรณาการ** ที่ทำให้ความร่วมมือและนวัตกรรมสามารถ “เกิดใช้ ได้ผล และไปต่อ” ได้จริงในระบบงานยุติธรรม ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ พร้อมกลไกกำกับดูแลด้านข้อมูล ความมั่นคงปลอดภัย และความโปร่งใส สอดรับกับทิศทางเชิงนโยบายของกระทรวงยุติธรรมและหน่วยงานด้าน ววน. ที่ได้ตั้งคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อน “งานวิจัยและนวัตกรรมด้านกระบวนการยุติธรรม” และกำหนดกรอบการทำงานให้สอดคล้องกับแผนแม่บท ฯ และ “กรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๖๙” โดยย้ำประเด็นสำคัญ เช่น การแก้ปัญหายาเสพติด แนวคิดกระบวนการยุติธรรมที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง และ **ความโปร่งใส ตลอดจนการมีส่วนร่วมของประชาชน** ดังนั้น ในการขับเคลื่อนนวัตกรรมที่เกี่ยวเนื่องกับหลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับกลาง รุ่นที่ ๒๐ และการผลักดันนวัตกรรมเชิงพื้นที่/เชิงภารกิจ ไม่ว่าจะเป็น นวัตกรรมการแก้ไขปัญหายาเสพติด (DDD) นวัตกรรมการป้องกันอาชญากรรมในที่พักอาศัยแบบตึกสูง (W-SHA) และนวัตกรรมการบริหารจัดการวัด/ทรัพย์สินและธรรมาภิบาลที่เกี่ยวข้อง มีความจำเป็นเร่งด่วนในการขับเคลื่อนให้เป็นผล จึงอยู่ที่การออกแบบกลไกเชิงระบบที่ทำให้การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนกับภาครัฐเกิดขึ้นอย่างเป็นธรรม โปร่งใส และวัดผลได้จริง ทางกลุ่มผู้ศึกษา (กลุ่มกาสะลอง ยธก.๒๑) จึงมุ่งเน้นในการพัฒนา สืบค้น วิเคราะห์ นวัตกรรมในการแก้ไขเพิ่มเสริมการมีส่วนร่วมของภาครัฐ – เอกชน ในการขับเคลื่อนนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหาด้านกระบวนการยุติธรรม ด้วยแนวทางการคิดเชิงออกแบบด้านฐานคิดนวัตกรรมเพื่อสร้างนวัตกรรมในการจัดการกับปัญหาสาธารณะ ไม่ผูกติดกับข้อจำกัดเชิงระบบ ระเบียบ บุคลากร หรือแม้แต่การขาดกลไกการประสานที่ไม่เป็นมาตรฐาน แต่ยังคงยึดหลักนิติธรรม สิทธิประชาชน และความรับผิด/รับชอบต่อสังคม ตอบสนองต่อเป้าหมายสูงสุดคือการยกระดับ**ระบบยุติธรรม โปร่งใส เข้าถึงง่าย มีประสิทธิภาพ และมีความชอบธรรม** สอดคล้องทั้งกรอบยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรม และยังประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

๒. วัตถุประสงค์ในการศึกษา (Objectives)

๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาความท้าทาย ตลอดจนสาเหตุในการสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของภาครัฐกับเอกชน ในการมีส่วนร่วมจัดการกับปัญหาเชิงสังคมและขับเคลื่อนนวัตกรรมอย่างเป็นผล

๒.๒ เพื่อพัฒนานวัตกรรมในการจัดการกับปัญหา ตลอดจนข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาต่อยอด และนำไปปรับประยุกต์ใช้เพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมของภาครัฐกับเอกชนในการมีส่วนร่วมจัดการกับปัญหาเชิงสังคมและขับเคลื่อนนวัตกรรมอย่างเป็นรูปธรรม

๓. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (Related Literature)

อาจจำแนกได้เป็น ๒ ลักษณะ ประกอบด้วย

๓.๑ ข้อเท็จจริง

ในบริบทการพัฒนางานยุติธรรมของประเทศในปัจจุบัน การขับเคลื่อนนวัตกรรมไม่สามารถดำเนินการได้โดยเพียงการดำเนินงานของภาครัฐ แต่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคเอกชน ซึ่งมีความพร้อมทั้งด้านเทคโนโลยี ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง และศักยภาพด้านการบริหารจัดการ อย่างไรก็ตาม จากข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์พบว่า กลไกการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในงานยุติธรรมยังเผชิญข้อจำกัดหลายประการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและความยั่งยืนของความร่วมมือ ได้แก่

๑) ภาคเอกชนต้องแบกรับต้นทุนที่เพิ่มขึ้นจากการเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งในด้านงบประมาณ เวลา และทรัพยากรบุคคล ขณะที่ผลตอบแทนหรือแรงจูงใจที่ได้รับยังไม่สอดคล้องกับต้นทุนที่ลงทุนลงไป ทำให้เกิดภาวะ “Give not equal Earn” ซึ่งส่งผลให้ภาคเอกชนจำนวนไม่น้อยมองว่าการมีส่วนร่วมในภารกิจด้านงานยุติธรรมยังไม่ก่อให้เกิดความคุ้มค่าเชิงเศรษฐกิจหรือเชิงกลยุทธ์ในระยะยาว

๒) การสื่อสารและการประสานงานระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนยังขาดความชัดเจนในเชิงโครงสร้าง ทั้งในด้านบทบาทหน้าที่ ขั้นตอนการดำเนินงาน และช่องทางการติดต่อ ส่งผลให้การขับเคลื่อนโครงการบางส่วนเกิดความล่าช้า ขาดความต่อเนื่อง และไม่สามารถขยายผลไปสู่การพัฒนานวัตกรรมเชิงระบบได้อย่างเต็มศักยภาพ

๓) ระบบการประสานงานในหลายกรณียังคงยึดโยงกับตัวบุคคล มากกว่าการทำงานผ่านกลไกตามตำแหน่งหน้าที่อย่างเป็นทางการ เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบ ความร่วมมือจึงมักสะดุดหรือยุติลง ส่งผลให้การสร้างเครือข่ายภาคเอกชนในงานยุติธรรมยังขาดความมั่นคงและไม่ยั่งยืนในระยะยาว

๔) ด้านกฎหมายและระเบียบ พบว่ายังมีความไม่ชัดเจนและความซ้ำซ้อนในหลายประเด็น โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน ซึ่งกลายเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการตัดสินใจของภาคเอกชนในการเข้ามามีส่วนร่วม เนื่องจากมีความเสี่ยงด้านการตีความและการปฏิบัติตามกฎระเบียบ

๕) การดำเนินกิจกรรมในมิติ CSR และ ESG ยังขาดกลไกเชื่อมโยงให้เกิดคุณค่าร่วม (Shared Value) อย่างเป็นรูปธรรมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และสังคม

๖) การพัฒนากลไกสร้างการมีส่วนร่วมกับภาคเอกชนเพื่อขับเคลื่อนนวัตกรรมในงานยุติธรรม จำเป็นต้องมุ่งเน้นการสร้างแรงจูงใจที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม อาทิ มาตรการลดหย่อนภาษี สิทธิประโยชน์ทางกฎหมาย หรือรูปแบบความร่วมมือที่เอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรมร่วมกัน ตลอดจนการกำหนดโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจน โปร่งใส และยึดโยงกับตำแหน่งหน้าที่มากกว่าบุคคล เพื่อให้ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การยกระดับระบบยุติธรรมของประเทศอย่างยั่งยืน

๓.๒ หลักการและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา

แนวคิด “Nicholas Henry Paradigm”

แนวคิด “Nicholas Henry Paradigm” ในบริบทของการศึกษาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (Public Administration) เป็นกรอบแนวคิดที่ใช้อธิบาย พัฒนาการทางความคิดและทิศทางของศาสตร์การบริหารรัฐกิจ โดยมองว่าวิชารัฐประศาสนศาสตร์มิได้หยุดนิ่ง หากแต่มีการปรับเปลี่ยนแนวคิด หลักการและบทบาทไปตามบริบททางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจในแต่ละยุคสมัย แนวคิดดังกล่าวถูกเรียกว่า “กระบวนทัศน์” (Paradigm) ซึ่งสะท้อนกรอบการมองโลก วิธีคิด และวิธีอธิบายปัญหาของนักวิชาการในช่วงเวลานั้น ๆ (Gore, ๒๐๒๐)

แนวคิดของ Nicholas Henry (ค.ศ. ๑๙๙๙) ใช้กระบวนทัศน์เพื่ออธิบายพัฒนาการของรัฐประศาสนศาสตร์ โดยเขาได้ปรับแนวคิด “Locus” (ที่ตั้งเชิงสถาบันของสาขาวิชา) และ “Focus” (ลักษณะเฉพาะของสาขาวิชา) ของ Robert T. Golembiewski มาใช้ในการอธิบายพัฒนาการนี้

กระบวนทัศน์ (Ikeanyibe, Eze Ori, & Okoye, ๒๐๑๗) ประกอบด้วย:

กระบวนทัศน์ที่ ๑: การแยกการเมืองกับการบริหารออกจากกัน (The Politics / Administration Dichotomy) (ค.ศ. ๑๙๐๐-๑๙๒๖) - เสนอโดย Frank J. Goodnow โดยแนะนำให้แยกหน้าที่ทางการเมืองและการบริหารออกจากกัน นับเป็นครั้งแรกที่นักวิชาการให้ความสนใจรัฐประศาสนศาสตร์อย่างจริงจัง นำไปสู่การฝึกอบรมข้าราชการ และการจัดตั้งหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ระดับมหาวิทยาลัยแห่งแรกที่ Syracuse University (Maxwell School of Citizenship and Public Affairs)

กระบวนทัศน์ที่ ๒: หลักการบริหาร (The Principles of Administration) (ค.ศ. ๑๙๒๗-๑๙๓๗) - เริ่มต้นจากหนังสือของ W.F. Willoughby ชื่อ "Principles of Public Administration" (ค.ศ. ๑๙๒๗) กระบวนทัศน์นี้เน้นการนำหลักการบริหารต่าง ๆ ไปใช้ ซึ่งได้มาจากการศึกษาและรวบรวมประสบการณ์การบริหาร ผู้มีส่วนสำคัญในช่วงนี้คือ Mary Parker Follett (แนวคิดการประสานงาน), Henri Fayol (หลักการบริหาร ๑๔ ข้อ) และ Frederick W. Taylor (การจัดการแบบวิทยาศาสตร์) รวมถึงผลงานที่มีชื่อเสียงของ Luther H. Gulick และ Lyndall Urwick ที่เสนอหลักการบริหาร ๗ ข้อในชื่อ POSDCORB

ช่วงการท้าทาย (The Challenge) (ค.ศ. ๑๙๓๘-๑๙๔๗) - ช่วงนี้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์หลักการบริหารอย่างมาก โดยเฉพาะงานของ Herbert A. Simon ที่วิจารณ์ว่าหลักการบริหารไม่มีเหตุผล นอกจากนี้ยังมีการวิจารณ์ว่าการแยกการเมืองกับการบริหารไม่สามารถทำได้ เช่น งานของ Fritz Morstein Marx ที่กล่าวว่าการตัดสินใจทางการบริหารที่เกี่ยวกับเงินหรือคนล้วนเป็นเรื่องการเมือง

ช่วงปฏิกิริยาตอบโต้ต่อการท้าทาย (Reaction to the Challenge) (ค.ศ. ๑๙๔๗-๑๙๕๐) - หลังจากการวิจารณ์ของ Simon ได้มีการเสนอทางออกสองทาง คือ การพัฒนาไปสู่ศาสตร์ของการบริหารที่บริสุทธิ์ และการกำหนดวิธีปฏิบัติทางนโยบายสาธารณะ โดยทางเลือกที่สองนี้เน้นความรู้ทางการเมือง

การสร้างการมีส่วนร่วมกับภาคเอกชน (Private Sector Engagement)

การสร้างการมีส่วนร่วมกับภาคเอกชนถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในบริบทสมัยใหม่ เนื่องจากภาคเอกชนมีศักยภาพด้านทรัพยากร เทคโนโลยี ความคล่องตัว และนวัตกรรม ขณะที่ภาครัฐมีบทบาทด้านอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ความชอบธรรม และการดูแลประโยชน์สาธารณะ แนวคิดการมีส่วนร่วมในปัจจุบันจึงปรับเปลี่ยนบทบาทของภาครัฐจากการเป็นเพียง “ผู้กำกับดูแล” (Regulator) ไปสู่การเป็น “ผู้อำนวยความสะดวก” (Facilitator) เพื่อเอื้อให้เกิดความร่วมมือแบบหุ้นส่วน และสร้างผลลัพธ์ร่วมกันในลักษณะ Win–Win (Derakhshani et al., ๒๐๒๔)

กลไกการสร้างการมีส่วนร่วมกับภาคเอกชนที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน สามารถจำแนกออกเป็น ๔ รูปแบบหลัก ดังนี้

ประการแรก คือ กลไกเชิงโครงสร้างและนโยบาย (Institutional Mechanism) ซึ่งเป็นกลไกที่มีลักษณะเป็นทางการและเป็นเวทีเชิงสถาบันในการกำหนดทิศทางและตัดสินใจร่วมกัน ตัวอย่างสำคัญได้แก่ คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน (กรอ.) ที่ทำหน้าที่เป็นช่องทางหลักในการสะท้อนปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอจากภาคเอกชนสู่ภาครัฐ การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษซึ่งเปิดโอกาสให้เอกชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่และกำหนดรูปแบบสิทธิประโยชน์ รวมถึงรูปแบบการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน (Public–Private Partnership: PPP) ที่ช่วยลดภาระงบประมาณของรัฐ และนำความเชี่ยวชาญของภาคเอกชนมาใช้ในโครงการสาธารณะขนาดใหญ่

ประการที่สอง คือ กลไกเชิงสนับสนุนและแรงจูงใจ (Incentive Mechanism) ซึ่งรัฐใช้เครื่องมือด้านแรงจูงใจเพื่อจูงใจให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในเป้าหมายเชิงสาธารณะ เช่น การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับกิจกรรมวิจัยและพัฒนา หรือการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม การทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการจับคู่ทางธุรกิจระหว่างบริษัทขนาดใหญ่กับ SMEs หรือ Startups รวมถึงการจัดตั้ง Regulatory Sandbox เพื่อผ่อนปรนกฎระเบียบในพื้นที่หรือช่วงเวลาจำกัด เปิดโอกาสให้เอกชนได้ทดลองนวัตกรรมใหม่ก่อนการกำหนดกฎหมายหรือกติกาถาวร

ประการที่สาม คือ กลไกการสร้างเครือข่ายและการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ (Networking & Knowledge Sharing) ซึ่งมุ่งเน้นการสร้างพื้นที่ความร่วมมือในลักษณะไม่เป็นทางการมากนัก แต่มีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ร่วมกัน ตัวอย่างเช่น การจัดตั้ง Consortiums ที่รวมกลุ่มบริษัทเอกชนหลายแห่งเพื่อทำวิจัยหรือโครงการขนาดใหญ่ร่วมกับภาครัฐและสถาบันการศึกษา รวมถึงการจัดเวทีแบบ Multi-Stakeholder Forums เพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลากหลายกลุ่มก่อนการกำหนดนโยบายในประเด็นสาธารณะสำคัญ

ประการที่สี่ คือ กลไกความรับผิดชอบต่อสังคมและความยั่งยืน (CSR & ESG Mechanism) ซึ่งสะท้อนการยกระดับบทบาทของภาคเอกชนจากผู้สร้างผลกำไรไปสู่ผู้ร่วมรับผิดชอบต่อสังคม รัฐสามารถสนับสนุนการเติบโตของกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) และกำหนดมาตรฐานหรือกรอบการรายงานด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (ESG) เพื่อกระตุ้นให้ภาคเอกชนบูรณาการเป้าหมายทางเศรษฐกิจควบคู่กับเป้าหมายทางสังคมอย่างเป็นระบบ

แนวคิด Governance กับงานยุติธรรม

แนวคิด Governance ในบริบทของงานยุติธรรม หมายถึง การเปลี่ยนผ่านจากการบริหารจัดการแบบรัฐเป็นศูนย์กลาง (Government-centric) ไปสู่การบริหารกิจการสาธารณะผ่านเครือข่ายความร่วมมือของหลายภาคส่วน (Network-based Governance) โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการสร้างคุณค่าร่วมให้กับสังคม งานยุติธรรมจึงมิใช่ภารกิจของหน่วยงานรัฐเพียงฝ่ายเดียว หากแต่เป็น “กิจการสาธารณะ” ที่ต้องอาศัยการทำงานร่วมกันของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชน (Pornpa & Pratoomsawat, ๒๐๒๕)

ในอดีต งานยุติธรรมมักดำเนินการภายใต้โครงสร้างอำนาจตามลำดับชั้น โดยรัฐทำหน้าที่เป็นผู้กำกับ ควบคุม และบังคับใช้กฎหมายเป็นหลัก รูปแบบดังกล่าวมีข้อดีในด้านความชัดเจนของอำนาจหน้าที่ แต่ในบริบทสังคมปัจจุบันที่ปัญหามีลักษณะเชิงซับซ้อนและเชื่อมโยงหลายมิติ เช่น ความเหลื่อมล้ำการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม คดีล้นระบบ หรืออาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี การบริหารแบบเดิมไม่สามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนำแนวคิด Governance มาใช้ในงาน

ยุติธรรม จึงมุ่งเน้นการปรับบทบาทของรัฐจาก “ผู้สั่งการ” ไปสู่ “ผู้อำนวยความสะดวก” (Facilitator) โดยเปิดพื้นที่ให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะพันธมิตรการพัฒนา (Development Partner) ภาคเอกชนสามารถสนับสนุนงานยุติธรรมในด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม ระบบข้อมูล และการบริหารจัดการที่มีความคล่องตัว ขณะที่รัฐยังคงทำหน้าที่กำหนดกรอบกฎหมาย มาตรฐาน และคุ้มครองประโยชน์สาธารณะภายใต้กรอบ Governance งานยุติธรรมถูกมองในลักษณะของ “ระบบนิเวศ” (Justice Ecosystem) ที่เชื่อมโยงกลไกต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ตั้งแต่การป้องกันปัญหา การเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย การพิจารณาคดี การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ไปจนถึงการฟื้นฟูและคืนคนดีสู่สังคม การทำงานในลักษณะเครือข่ายช่วยให้สามารถบูรณาการทรัพยากร องค์ความรู้ และนวัตกรรมจากหลายภาคส่วน ลดการทำงานแบบไซโล และเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมโดยรวม (Paisanautphong, ๒๐๑๖)

นอกจากนี้ Governance ในงานยุติธรรมยังให้ความสำคัญกับ “การมีส่วนร่วมของประชาชน” ในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก ไม่เพียงในบทบาทผู้รับบริการ แต่ในฐานะผู้ร่วมออกแบบ ตรวจสอบ และประเมินการทำงานของระบบยุติธรรม การเปิดเผยข้อมูล การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการสร้างกลไกรับฟังความคิดเห็น เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่น ความโปร่งใส และความชอบธรรมของกระบวนการยุติธรรม

โดยสรุป แนวคิด Governance ทำให้งานยุติธรรมเปลี่ยนจากระบบที่เน้นการบังคับใช้กฎหมายเพียงมิติเดียว ไปสู่ระบบที่เน้นความร่วมมือ การสร้างคุณค่าร่วม และการแก้ไขปัญหาเชิงระบบ การบูรณาการภาครัฐและภาคเอกชนภายใต้กรอบ Governance จึงเป็นฐานสำคัญในการขับเคลื่อนนวัตกรรมงานยุติธรรม ให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และยั่งยืน

มาตรการทางภาษี

กฎหมายหลัก (ลดหย่อน ๑ เท่า)

บุคคลธรรมดา: อ้างอิง ประมวลรัษฎากร มาตรา ๔๗ (๗) ซึ่งกำหนดให้เงินบริจาคแก่วัดวาอาราม สถานสาธารณกุศล หรือสถานพยาบาลและสถานศึกษาของทางราชการ สามารถนำมาหักลดหย่อนได้ตามจริงแต่ไม่เกินร้อยละ ๑๐ ของเงินได้หลังหักค่าใช้จ่าย

นิติบุคคล: อ้างอิง ประมวลรัษฎากร มาตรา ๖๕ ตรี (๓) ซึ่งกำหนดให้เงินบริจาคเพื่อการสาธารณกุศล หรือเพื่อการสาธารณประโยชน์ หักเป็นรายจ่ายได้ไม่เกินร้อยละ ๒ ของกำไรสุทธิ

รัฐบาลจะออกพระราชกฤษฎีกาเป็นคราว ๆ ไป เพื่อส่งเสริมการบริจาค อาทิ

ด้านการศึกษา: พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ ๗๔๔) พ.ศ. ๒๕๖๕ (ซึ่งมีการขยายระยะเวลามาอย่างต่อเนื่อง) ครอบคลุมการบริจาคผ่านระบบ e-Donation ให้แก่สถานศึกษาของรัฐ โรงเรียนเอกชน และสถาบันอุดมศึกษา

ด้านสาธารณสุข (สถานพยาบาลรัฐ): พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ ๖๖๓) พ.ศ. ๒๕๖๑ ให้สิทธิบริจาคแก่สถานพยาบาลของทางราชการ องค์การกุศล หรือสถานพยาบาลของสภากาชาดไทย

ด้านกีฬา: พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ ๗๔๒) พ.ศ. ๒๕๖๕ สำหรับการบริจาคให้แก่กองทุนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ หรือการกีฬาแห่งประเทศไทย (กกท.)

ด้านวิทยาศาสตร์: พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ ๗๗๔) พ.ศ. ๒๕๖๖ (ซึ่งมีการขยายระยะเวลามาอย่างต่อเนื่อง) มาตรการส่งเสริมการบริจาค

ให้แก่กองทุนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของ สวทช. ภายใต้เงื่อนไขของกรมสรรพากร กำหนดให้ผู้บริจาคสามารถนำยอดบริจาคไปหักลดหย่อนภาษีได้ถึงสองเท่า

บุคคลทั่วไปสามารถใช้ยอดบริจาคแบบสองเท่านี้หักลดหย่อนภาษีได้ทันทีผ่านระบบ e-Donation ที่เชื่อมกับกรมสรรพากรโดยตรง

ส่วนบริษัทหรือองค์กรนิติบุคคล สามารถนำยอดบริจาคไปบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายได้ถึงร้อยละ ๒๐๐ โดยกฎหมายกำหนดว่าภาระภาษีที่สามารถลดลงนี้ต้องไม่เกินร้อยละ ๑๐

ขอบเขตการศึกษา (Scope of Study)

การศึกษาเพื่อพัฒนา “นวัตกรรมปิดช่องว่าง: พลิกโฉมความร่วมมือภาครัฐ – เอกชนเพื่องานยุติธรรม” ของกลุ่มกาสะลอง หลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับกลาง รุ่นที่ ๒๑ ในครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตการศึกษา ประกอบด้วย (๑) ขอบเขตด้านระยะเวลา โดยดำเนินการศึกษาตั้งแต่วันอังคารที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๘ ถึงวันพุธที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙ รวมระยะเวลาการศึกษา ประมาณ ๕๐ วัน (๒) ขอบเขตด้านเนื้อหาและประชากร เพื่อให้ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์การศึกษา และเหมาะสมกับระยะเวลา ทางกลุ่มได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาในครั้งนี้เฉพาะการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับเอกชน ในสถานการณ์ปกติ (ยกเว้นสถานการณ์วิกฤติหรือสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีมาตรการเป็นการเฉพาะ) เพียงเท่านั้น ด้วยการอาศัยหลักการแนวคิดทางวิชาการที่เกี่ยวข้องที่สามารถอธิบายความ เกี่ยวกับการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับเอกชน อาทิ หลักคิดทางรัฐประศาสนศาสตร์ หลักคิดการสร้างการมีส่วนร่วม เป็นต้น

๔. ระเบียบวิธีการศึกษา (Methodology)

การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบบูรณาการ (Integrated Research Approach) โดยเป็นการดำเนินการศึกษาระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงมีส่วนร่วม และการพัฒนาเชิงนวัตกรรม เพื่อให้สามารถอธิบายปัญหาเชิงซับซ้อนของการบริหารจัดการระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในงานยุติธรรมได้อย่างรอบด้าน และนำไปสู่การออกแบบแนวทางแก้ไขที่สามารถนำไปใช้ได้จริง

ในระยะแรก การศึกษาใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อทำความเข้าใจบริบท สาเหตุ และรูปแบบของปัญหาที่เกิดขึ้น โดยการทบทวนเอกสาร นโยบาย กฎหมาย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรม การเก็บข้อมูลในระยะนี้มุ่งเน้นการสะท้อนมุมมอง ประสบการณ์ และข้อจำกัดเชิงโครงสร้างและเชิงกระบวนการ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการวิเคราะห์ปัญหาเชิงระบบ

ในระยะที่สอง ใช้กระบวนการวิจัยเชิงมีส่วนร่วม (Participatory Approach) โดยเปิดพื้นที่ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิเคราะห์ปัญหา และร่วมออกแบบแนวทางแก้ไข ผ่านกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ การระดมสมอง และการอภิปรายกลุ่ม กระบวนการดังกล่าวช่วยเสริมสร้างการคิดวิเคราะห์เชิงบูรณาการ และสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างภาคีเครือข่าย ลดช่องว่างด้านเป้าหมายและวัฒนธรรมการทำงานที่แตกต่างกัน

ในระยะที่สาม เป็นการพัฒนาและทดลองใช้นวัตกรรม (Development and Pilot Implementation) โดยนำผลจากการวิเคราะห์และการมีส่วนร่วมมาสังเคราะห์เป็นแนวทางหรือโมเดลนวัตกรรมการแก้ไขปัญหา เช่น รูปแบบความร่วมมือ กลไกการบริหารจัดการ หรือแนวทางเชิงกระบวนการที่เอื้อต่อการบูรณาการภาครัฐและภาคเอกชน การทดลองใช้นวัตกรรมในพื้นที่หรือบริบทนำร่องจะช่วยประเมินความเป็นไปได้ ประสิทธิภาพ และข้อจำกัดของแนวทางที่พัฒนาขึ้น

ในระยะสุดท้าย เป็นการติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation) โดยใช้ทั้งข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงพรรณนา เพื่อประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในด้านการเสริมสร้างการคิดวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ การปรับปรุงกระบวนการทำงานร่วมกัน และระดับความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้จะถูกนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อปรับปรุงแนวทางนวัตกรรมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายหรือข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติสำหรับการขยายผลในระยะต่อไป

๕. บทวิเคราะห์และการอภิปรายผล (Analysis and Discussion)

๕.๑ สาเหตุและผลกระทบของปัญหา

๑) ความขัดแย้งด้านเป้าหมายพื้นฐาน (Divergent Goals) ภาครัฐมีเป้าหมายหลักในการสร้างสวัสดิการสาธารณะและประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนโดยรวม (Maximize Public Welfare) ซึ่งมักเผชิญข้อจำกัดด้านความคล่องตัวและกระบวนการ ขณะที่ภาคเอกชนมุ่งเน้นการแสวงหากำไรและความสามารถในการแข่งขัน (Maximize Profit) เพื่อความอยู่รอดและการเติบโตขององค์กร ซึ่งในบางกรณีอาจให้ความสำคัญต่อมิติทางสังคมไม่เพียงพอ ความแตกต่างเชิงเป้าหมายดังกล่าวก่อให้เกิดความไม่สอดคล้องในการทำงานร่วมกัน

๒) ปัญหาเชิงโครงสร้างและการดำเนินงาน (Operational Gaps) การบริหารจัดการร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนยังประสบปัญหาสำคัญ ได้แก่

(๑) การขาดความเป็นเอกภาพด้านนโยบายและทิศทางการดำเนินงาน ทำให้การขับเคลื่อนเป็นไปอย่างกระจัดกระจาย

(๒) การทำงานแบบแยกส่วนหรือไซโล (Silo) ระหว่างหน่วยงาน ส่งผลให้ขาดการเชื่อมโยงข้อมูล ทรัพยากร และองค์ความรู้

(๓) การขาดมาตรฐานการปฏิบัติงานร่วมกัน เช่น โปรโตคอลหรือขั้นตอนปฏิบัติมาตรฐาน (SOP) ที่ชัดเจน ส่งผลให้เกิดความล่าช้า ความซ้ำซ้อน และความไม่แน่นอนในการประสานความร่วมมือ ซึ่งสามารถแสดงได้ดังนี้

ภาคเอกชน	ภาครัฐ
๑. ต้นทุนในการดำเนินงาน	๑. กฎหมายหรือระเบียบภายในที่มีความซ้ำซ้อนไม่ชัดเจน
๒. ผลตอบแทนหรือแรงจูงใจไม่เพียงพอ	๒. ความเชื่อมั่นในตัวบุคคลมากกว่าองค์กร
๓. การไม่รู้ความต้องการที่แท้จริงจากภาครัฐ	๓. ไม่มีฐานข้อมูลภาคเอกชนที่อยู่ในการร่วมมือ
๔. ขาดความเชื่อมั่นต่อระบบภาครัฐ	๔. ขาดความชัดเจนของนโยบาย
๕. ความล่าช้าในการดำเนินงานของภาครัฐ	๕. การสื่อสารขอความร่วมมือไม่ชัดเจน ขาดกลไกการมีส่วนร่วม
	๖. นโยบายการส่งเสริมความร่วมมือ

๕.๒ แนวทางการแก้ไขปัญหาเดิมที่มีอยู่ในปัจจุบัน

แนวทางการแก้ไขปัญหา: การบริหารปกครองและเครือข่ายความร่วมมือ (Governance & Network-based Approach)

เพื่อแก้ไขข้อจำกัดดังกล่าว จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนจากรูปแบบการบริหารแบบสั่งการจากบนลงล่าง ไปสู่แนวคิด **“การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Governance)”** ซึ่งให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ โดยมีแนวทางสำคัญ ดังนี้

การสร้างพลังเสริม (Synergy): ผสานจุดแข็งของภาคเอกชนด้านเทคโนโลยี ความรวดเร็ว และนวัตกรรม เข้ากับบทบาทของภาครัฐด้านอำนาจทางกฎหมาย ความน่าเชื่อถือ และการเข้าถึงประชาชนอย่างครอบคลุม

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (Networking): พัฒนาความสัมพันธ์ในลักษณะพันธมิตร (Partnership) ที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการออกแบบ ตัดสินใจ และรับผิดชอบร่วมกัน

การมุ่งสู่ผลลัพธ์แบบ Win-Win:

ระดับสังคม: ประชาชนได้รับบริการสาธารณะที่มีคุณภาพ เข้าถึงได้ และตอบโจทย์ความต้องการ

ระดับภาครัฐ: สามารถบรรลุเป้าหมายสาธารณะโดยใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

ระดับภาคเอกชน: ได้รับผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่เหมาะสมภายใต้กรอบความรับผิดชอบต่อสังคม

โดยสรุป การจะแก้ปัญหาการขาดทิศทางและระบบงานที่ล้มเหลว จำเป็นต้องมี SOP ร่วมกัน ที่ชัดเจน และใช้กลไกการบริหารแบบเครือข่ายเพื่อประสานประโยชน์ของทุกฝ่ายให้ลงตัว

๕.๓ นวัตกรรมการแก้ไขปัญหา

การแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในบริบทสังคมร่วมสมัย จำเป็นต้องอาศัยนวัตกรรมที่มองปัญหาอย่างเป็นระบบและรอบด้าน เนื่องจากปัญหาดังกล่าวมิได้เป็นเพียงข้อจำกัดเชิงโครงสร้างหรือกระบวนการเท่านั้น หากแต่เป็นปัญหาเชิงซับซ้อนที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมาย บทบาท อำนาจหน้าที่ และวัฒนธรรมการทำงานที่แตกต่างกันของแต่ละภาคส่วน ดังนั้น นวัตกรรมการแก้ไขปัญหาจึงควรเป็นนวัตกรรมเชิงบูรณาการที่เชื่อมโยง “ระบบ กระบวนการ เทคโนโลยี และคน” เข้าด้วยกันอย่างสมดุล

๑) มีกระบวนการ ขั้นตอน และแนวทางร่วมกันที่ชัดเจน ไม่ยึดโยงกับตัวบุคคล การพัฒนากลไกความร่วมมือควรมีกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร กำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ และอำนาจการตัดสินใจของแต่ละฝ่ายอย่างเป็นระบบ โดยยึดโยงกับตำแหน่งหน้าที่มากกว่าตัวบุคคล เพื่อลดความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงบุคลากร และสร้างความต่อเนื่องในการดำเนินงานในระยะยาว

๒) การดำเนินงานสามารถบรรลุผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง กลไกความร่วมมือควรออกแบบให้การดำเนินงานสามารถนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ชัดเจน วัดผลได้ และสามารถขยายผลได้จริง ไม่จำกัดเพียงความสำเร็จเชิงกิจกรรมระยะสั้น แต่ต้องสามารถพัฒนาไปสู่ผลลัพธ์เชิงระบบที่เอื้อต่อการยกระดับนวัตกรรมงานยุติธรรมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

๓) การพัฒนาเชิงระบบด้าน Policy - Protocol - Database ควรมีการบูรณาการเชิงระบบประกอบด้วย

(๑) Policy กำหนดทิศทางและเป้าหมายเชิงนโยบายร่วมกัน

(๒) Protocol กำหนดแนวปฏิบัติ ขั้นตอน และมาตรฐานการทำงานที่เป็นหนึ่งเดียว

(๓) Database จัดทำฐานข้อมูลกลางที่เชื่อมโยงข้อมูลการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานอย่างปลอดภัย โปร่งใส และสามารถนำไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบายได้

๔) มีกฎหมายหรือระเบียบกลางรองรับการประสานงานควรมีกฎหมายหรือระเบียบกลางที่ใช้เป็นกรอบในการประสานงานระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนอย่างชัดเจน เพื่อลดความซ้ำซ้อนของกฎระเบียบ เพิ่มความชัดเจนในการปฏิบัติ และสร้างความมั่นใจให้ภาคเอกชนในการเข้ามามีส่วนร่วม โดยเฉพาะในประเด็นการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี และการดำเนินงานข้ามหน่วยงาน

๕) มีเป้าหมายร่วมกัน (Shared Goal) การทำงานร่วมกันควรเริ่มต้นจากการกำหนดเป้าหมายร่วมที่ชัดเจน ซึ่งสะท้อนประโยชน์สาธารณะเป็นศูนย์กลาง และเชื่อมโยงเป้าหมายของภาครัฐกับศักยภาพของภาคเอกชนอย่างสมดุล เพื่อให้ทุกภาคส่วนมองเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วม และสามารถขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน

๖) มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีกลไกป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนกลไกความร่วมมือควรยึดหลักธรรมาภิบาล โดยมีระบบที่เปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีกลไกป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนอย่างชัดเจน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ภาคเอกชนและสังคม และลดข้อกังวลเกี่ยวกับความไม่เป็นธรรมในการดำเนินงาน

๗) การสื่อสารต้องชัดเจน เพื่อสร้างการรับรู้ เข้าถึง และความเข้าใจร่วมกันควรมีกลไกการสื่อสารที่เป็นระบบ ครอบคลุม และต่อเนื่อง เพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถรับรู้ข้อมูลได้อย่างถูกต้อง เข้าถึงง่าย และเข้าใจตรงกัน ทั้งในระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติการ และระดับสาธารณะ ซึ่งจะช่วยลดความคลาดเคลื่อนในการดำเนินงานและเสริมสร้างความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพ

๘) มุ่งสร้างประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน และลดความเสียหายเชิงระบบ (Ultimate Outcome) เป้าหมายสูงสุดของกลไกความร่วมมือควรมุ่งเน้นการสร้างประโยชน์สาธารณะเป็นศูนย์กลาง โดยมุ่งลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับประชาชน เพิ่มการเข้าถึงความยุติธรรม และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งถือเป็นผลลัพธ์ปลายทาง (Ultimate Outcome) ของการขับเคลื่อนนวัตกรรมในงานยุติธรรมอย่างแท้จริง

๖. สรุปและข้อเสนอแนะ (Conclusion and Recommendations)

บทสรุป : กลไกสร้างการมีส่วนร่วมกับภาคเอกชนเพื่อการขับเคลื่อนนวัตกรรมในงานยุติธรรม การศึกษานี้เพื่อหาสาเหตุที่ขัดขวางความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพ โดยวิเคราะห์กลโกความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน (Public - Private Partnership: PPP) ค้นหาปัญหาและอุปสรรคที่มีอยู่ในปัจจุบัน (As -Is) ทั้งในฝั่งภาครัฐที่ประสบปัญหาความซับซ้อนของกฎระเบียบ การขาดฐานข้อมูล ความร่วมมือถูกยึดโยงที่ตัวบุคคล และนโยบายที่ไม่ชัดเจน และฝั่งภาคเอกชนที่เผชิญกับต้นทุนสูง ขาดแรงจูงใจ และความไม่เชื่อมั่นในระบบราชการ

ข้อเสนอหลักคือการสร้างกรอบการดำเนินงาน (To - Be Model) ที่มีโครงสร้างชัดเจนวัดผลได้ เป็นระบบ และยั่งยืน โดยมีหัวใจสำคัญคือ "CheckList & WorkFlow" ๔ ขั้นตอน ได้แก่ ๑) การวางแผนและเตรียมการ ๒) การดำเนินการ ๓) การประเมินผลและการปรับปรุง และ ๔) การตรวจสอบและจัดทำรายงาน ซึ่งเป็นกระบวนการที่เป็นระบบ กำหนดขั้นตอน ผู้รับผิดชอบและกรอบระยะเวลาที่ต้องดำเนินการในแต่ละขั้นตอนอย่างชัดเจน สามารถดำเนินการทั้งกระบวนการให้แล้วเสร็จได้ภายในระยะเวลาไม่เกิน ๓๐ วัน (ตามตารางแนบท้าย) ส่งผลให้การดำเนินการความร่วมมือมีประสิทธิภาพ เป็นรูปธรรม ต่อเนื่อง ไม่ยึดโยงกับตัวบุคคล และโปร่งใส ตรวจสอบได้ ก่อให้เกิดการบูรณาการในเชิงระบบทั้ง ๓ มิติ ได้แก่ นโยบาย (Policy)

แนวปฏิบัติ (Protocol) และฐานข้อมูล (Database) พร้อมทั้งน้ำเสนอมาตรการส่งเสริม เช่น การลดหย่อนภาษี การให้สิทธิพิเศษ และการมอบรางวัล เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ภาคเอกชนเข้าร่วม เป้าหมายสูงสุดคือการสร้างความร่วมมือที่เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสาธารณะ มีความโปร่งใส และนำไปสู่การบริการบริการที่เป็นเลิศ

ข้อเสนอแนะ :

๑. ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญเชิงนโยบาย ในการพัฒนาแนวทาง มาตรการเพื่อสร้างและเสริมพลังการบูรณาการ พลิกโฉมความร่วมมือภาครัฐ - เอกชนเพื่องานยุติธรรม ผ่านแนวนโยบายของกระทรวงยุติธรรม หรือแนวทางการทำงานของ คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) และมอบโยบายลงไปในแต่ละระดับ พร้อมการกำกับติดตามภายใต้การดูแลของสำนักงานกิจการยุติธรรม

๒. ต้องพัฒนาฐานข้อมูลการบูรณาการกับภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภายในภาครัฐเองและองค์กรเอกชน ขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก เพื่อลดรูปแบบความร่วมมือ ที่ถูกยึดโย่งเฉพาะตัวบุคคล

๓. ศึกษาเพิ่มเติม เรื่อง การจัดทำคุณสมบัติและขั้นตอนการคัดกรอง องค์กรเอกชนเข้าร่วมโครงการความร่วมมือ รวมทั้งระเบียบการให้สิทธิพิเศษ และการมอบรางวัล

๔. ผลักดันให้พัฒนาไปสู่การบังคับใช้โดยทั่วทุกภาคส่วน เช่น มติคณะรัฐมนตรี หรือระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี หรือกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน

ขั้นตอน	หน่วยงานรับผิดชอบ	ระยะเวลาดำเนินการ	ดำเนินการแล้ว
๑. การวางแผนและเตรียมการ		**วันที่ ๑-๕**	☐
๑.๑ กำหนดเป้าหมายและขอบเขต	หน่วยงานภาครัฐเจ้าภาพ (กระทรวง/กรม ด้านยุติธรรม)	วันที่ ๑	☐
๑.๒ วิเคราะห์ศักยภาพและความต้องการของภาคเอกชน	คณะอนุกรรมการวางแผนและเตรียมการ	วันที่ ๑-๒	☐
๑.๓ สร้างทีมงานและความร่วมมือภายใน	คณะอนุกรรมการวางแผนและเตรียมการ	วันที่ ๒	☐
๑.๔ กำหนดรูปแบบและเงื่อนไขความร่วมมือ	คณะอนุกรรมการวางแผนและเตรียมการ	วันที่ ๓-๔	☐
๑.๕ จัดทำแผนการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์	คณะอนุกรรมการวางแผนและเตรียมการ	วันที่ ๔-๕	☐
๒. การดำเนินการ		**วันที่ ๖-๒๐**	☐
๒.๑ การระบุและคัดเลือกภาคเอกชน	คณะกรรมการคัดเลือก	วันที่ ๖-๘	☐
๒.๒ จัดทำข้อตกลงความร่วมมือ	คณะอนุกรรมการดำเนินการ	วันที่ ๘-๑๐	☐
๒.๓ บริหารจัดการโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ	คณะอนุกรรมการดำเนินการ	วันที่ ๖-๒๐	☐
๒.๔ สนับสนุนและอำนวยความสะดวก	คณะอนุกรรมการดำเนินการ	วันที่ ๖-๒๐	☐
๒.๕ สร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์ที่ดี	คณะอนุกรรมการดำเนินการ	ต่อเนื่อง	☐
๓. การประเมินผลและการปรับปรุง		**วันที่ ๒๑-๒๕**	☐
๓.๑ ประเมินผลการดำเนินงาน	คณะกรรมการติดตามและประเมินผล	วันที่ ๒๑-๒๒	☐
๓.๒ สรุปบทเรียนและข้อเสนอแนะ	คณะอนุกรรมการประเมินผล	วันที่ ๒๓	☐
๓.๓ เผยแพร่ผลการประเมิน	คณะอนุกรรมการประเมินผล	วันที่ ๒๔	☐
๓.๔ ปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	คณะอนุกรรมการประเมินผล	วันที่ ๒๕	☐
๔. การตรวจสอบและจัดทำรายงาน		**วันที่ ๒๖-๓๐**	☐
๔.๑ จัดทำรายงานการดำเนินการ	เลขาคณะกรรมการตรวจสอบ	วันที่ ๒๖-๒๗	☐
๔.๒ ตรวจสอบและรับรองรายงาน	คณะกรรมการตรวจสอบ	วันที่ ๒๘	☐
๔.๓ ตรวจสอบการเบิกจ่าย	ผู้สอบบัญชีภายนอก	วันที่ ๒๘-๒๙	☐
๔.๔ จัดทำรายงานการตรวจสอบการเบิกจ่าย	ผู้สอบบัญชีภายนอก	วันที่ ๒๙	☐
๔.๕ รับรองรายงานการตรวจสอบการเบิกจ่าย	คณะกรรมการตรวจสอบ	วันที่ ๓๐	☐
๔.๖ เผยแพร่รายงานการดำเนินการ และรายงานการเบิกจ่าย	เลขานุการคณะกรรมการตรวจสอบ	วันที่ ๓๐	☐
๔.๗ นำข้อมูลภาคเอกชนจัดเก็บในฐานข้อมูล	เลขานุการคณะกรรมการตรวจสอบ	วันที่ ๓๐	☐

รวมระยะเวลา : ไม่เกิน ๓๐ วัน

๗. บรรณานุกรม (References)

คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (๒๕๖๑). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑–๒๕๘๐ (ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา). สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานกิจการยุติธรรม. (๒๕๖๖). แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๖–๒๕๖๙). กระทรวงยุติธรรม.

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน). (๒๐๒๓). Thailand Digital Government Plan ๒๐๒๓–๒๐๒๗. https://www.dga.or.th

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (๒๕๖๗). รายงานผลการเปิดโอกาสให้สำนักงานกิจการยุติธรรมได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามภารกิจของ สกสว.

Ansell, C., & Gash, A. (๒๐๐๘). Collaborative governance in theory and practice. Journal of Public Administration Research and Theory, ๑๘(๔), ๕๔๓–๕๗๑.

Emerson, K., Nabatchi, T., & Balogh, S. (๒๐๑๒). An integrative framework for collaborative governance. Journal of Public Administration Research and Theory, ๒๒(๑), ๑–๒๙.

Henry, N. (๒๐๑๘). Public administration and public affairs (๑๓th ed.). Routledge.

Thailand Institute of Justice. (๒๐๒๓). Beyond the victims: How can technology transform Thailand’s justice system? https://tijthailand.org

Thailand Institute of Justice. (๒๐๒๑). New TIJ Executive Director sees Post-COVID world as an opportunity for change. https://tijthailand.org

Organisation for Economic Co-operation and Development. (๒๐๒๒). OECD open and connected government review of Thailand.

Organisation for Economic Co-operation and Development. (๒๐๒๔). Regulatory experimentation: How to make it work (OECD Policy Paper No. ๒๗๙).

World Bank. (๒๐๒๕). Thailand: Digital Data Infrastructure Roadmap (DDIR). World Bank Group. https://www.worldbank.org

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล **นายชานนท์ หันสวาสดิ์**

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการสำนักงานยุติธรรมจังหวัดนครสวรรค์

สถานที่ทำงาน สำนักงานยุติธรรมจังหวัดนครสวรรค์ สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม

โทรศัพท์ ๐๘ ๓๑๓๘ ๖๖๓๐

โทรสาร -

E-mail chanont.h@moj.go.th

วุฒิการศึกษา

- ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์)
- ศิลปศาตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

ประสบการณ์การทำงาน

- ยุติธรรมจังหวัดเชียงราย
- ผู้อำนวยการกองประสานราชการยุติธรรมจังหวัด
- ผู้อำนวยการสำนักงานยุติธรรมจังหวัดนครสวรรค์

ผลงานทางวิชาการ

การศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการเรือนจำจังหวัดนนทบุรี
ต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่การปฏิบัติ

ชื่อ - สกุล นางวชิรา สมวงค์

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการสำนักงานบังคับคดีจังหวัดยะลา

สถานที่ทำงาน สำนักงานบังคับคดีจังหวัดยะลา กรมบังคับคดี

โทรศัพท์ ๐๘ ๐๐๖๑ ๗๓๙๐

โทรสาร -

E-mail wachi05pasu@gmail.com

วุฒิการศึกษา

- นิติศาสตรบัณฑิต
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การบัญชี)

ประสบการณ์การทำงาน

- ผู้อำนวยการกลุ่มงานบังคับคดีล้มละลาย ๒ กองบังคับคดีล้มละลาย ๒
- ผู้อำนวยการสำนักงานบังคับคดีจังหวัดชุมพร สาขาหลังสวน
- ผู้อำนวยการสำนักงานบังคับคดีจังหวัดยะลา

ผลงานทางวิชาการ -

ชื่อ - สกุล นางสาวฐิติมา สรรเพชุดาญาณ

ตำแหน่งปัจจุบัน นักนิติวิทยาศาสตร์ชำนาญการพิเศษ

สถานที่ทำงาน สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม

โทรศัพท์ ๐๘ ๘๖๖๕ ๔๒๔๒

โทรสาร -

E-mail sanpachudayan.thitima@gmail.com

วุฒิการศึกษา

- วิทยาศาสตร์บัณฑิต (ชีววิทยา)
  คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร (พ.ศ. ๒๕๓๙ - ๒๕๔๒)
- วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (ชีวเคมี หลักสูตรนานาชาติ)
  คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล (พ.ศ. ๒๕๔๓ - ๒๕๔๗)
- ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (อาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม)
  คณะอาชญาวิทยา มหาวิทยาลัยรังสิต (พ.ศ. ๒๕๖๕ - ปัจจุบัน)

ประสบการณ์การทำงาน

- นักนิติวิทยาศาสตร์ชำนาญการพิเศษ กองสารพันธุกรรม สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Scientist – DNA expertise, Senior Professional Level)
- ผู้บริหารจัดการคดี (Case Manager) ห้องปฏิบัติการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรม กองสารพันธุกรรม สถาบันนิติวิทยาศาสตร์
- หัวหน้ากลุ่มตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรมบุคคลสูญหายและโครงการเฉพาะ กองสารพันธุกรรม สถาบันนิติวิทยาศาสตร์
- คณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในคน สถาบันนิติวิทยาศาสตร์
- หัวหน้า “โครงการพัฒนาศักยภาพการป้องกัน เพิ่มโอกาสการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชน กรณีความผิดเกี่ยวกับเพศ”

ผลงานทางวิชาการ

- การพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์รูปแบบสารพันธุกรรมแบบผสมที่มีความซับซ้อน
- การสืบสวนข้อเท็จจริงความสัมพันธ์ในครอบครัว : กรณีการสมสู่ร่วมสายโลหิต (Incest)

ชื่อ - สกุล นางสาวสุภาวดี บุญญาพิทักษ์

ตำแหน่งปัจจุบัน นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการพิเศษ

สถานที่ทำงาน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

โทรศัพท์ ๐๘ ๖๖๙๑ ๓๑๖๕

โทรสาร -

E-mail wadee_25@hotmail.com

วุฒิการศึกษา

- วิทยาศาตรบัณฑิต (เคมี)
- นิติศาตรบัณฑิต
- รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

ประสบการณ์การทำงาน

- นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการ สำนักงาน ป.ป.ส.
- นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการพิเศษ สำนักงาน ป.ป.ส.-

ผลงานทางวิชาการ -

ชื่อ - สกุล นางสาวพิชญา ปุณยหทัยพงศ์

ตำแหน่งปัจจุบัน อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด

สถานที่ทำงาน สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ๔
สำนักงานอัยการสูงสุด

โทรศัพท์ ๐๖ ๓๒๒๑ ๗๕๐๔

โทรสาร -

E-mail pitchaya.pp@gmail.com

วุฒิการศึกษา

- นิติศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายภาษีอากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประสบการณ์การทำงาน

- อัยการประจำกอง
  สำนักงานคดีอาญากรุงเทพใต้, สำนักงานคดียาเสพติด, สำนักงานคดีอาญา
- อัยการจังหวัดผู้ช่วย
  สำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการ
- รองอัยการจังหวัด
  สำนักงานอัยการจังหวัดสมุทรปราการ
- อัยการประจำสำนักงานอัยการสูงสุด
  สำนักงานคณะกรรมการอัยการ
- อัยการประจำสำนักงานอัยการสูงสุด
  สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีค้ามนุษย์ ๓
- อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด
  สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ๔

ผลงานทางวิชาการ

ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการทางภาษีเพื่อสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์กลางการจัดหาสินค้าเพื่อการผลิตระหว่างประเทศ

ชื่อ - สกุล พันตำรวจโท ภูสิษฐ์ ก้อนทอง

ตำแหน่งปัจจุบัน รองผู้กำกับการสอบสวน สถานีตำรวจภูธรอินทร์บุรี
ช่วยราชการ สถานีตำรวจภูธรพรหมบุรี

สถานที่ทำงาน สถานีตำรวจภูธรพรหมบุรี

โทรศัพท์ ๐๘ ๑๒๖๖ ๘๙๓๙

โทรสาร -

E-mail pktomy.64@gmail.com

วุฒิการศึกษา

- รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการตำรวจ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
- รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประสบการณ์การทำงาน

- นายเวรผู้บังคับการ ตำรวจภูธรจังหวัดสิงห์บุรี
- สารวัตรป้องกันปราบปราม สถานีตำรวจภูธรเมืองสิงห์บุรี
- สารวัตรสอบสวน สถานีตำรวจภูธรเมืองสมุทรปราการ
- รองผู้กำกับการสอบสวน สถานีตำรวจภูธรอินทร์บุรี

ผลงานทางวิชาการ -

ชื่อ - สกุล นางสาวนงลักษณ์ ศรีสุวรรณ

ตำแหน่งปัจจุบัน พนักงานไต่สวน ระดับสูง

สถานที่ทำงาน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

โทรศัพท์ ๐๙ ๕๔๕๓ ๕๕๕๓

โทรสาร -

E-mail au-kiko@hotmail.com

วุฒิการศึกษา

- ศิลปศาตรบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)
- นิติศาตรบัณฑิต
- เนติบัณฑิต
- นิติศาสตรมหาบัณฑิต (กฎหมายอาญา)

ประสบการณ์การทำงาน

- นิติกรชำนาญการ สำนักงานกฎหมายและคดี กรุงเทพมหานคร
- นักสืบสวนสอบสวนชำนาญการ สำนักงาน ปปง.
- พนักงานไต่สวนระดับสูง สำนักงาน ป.ป.ช.

ผลงานทางวิชาการ -

ชื่อ - สกุล นายวุฒิธรณ์ อาจต้น

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการกลุ่มงานกฎหมาย ระเบียบ และเรื่องร้องทุกข์
(นิติกรชำนาญพิเศษ)

สถานที่ทำงาน สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

โทรศัพท์ ๐๘ ๓๔๘๙ ๒๑๐๐

โทรสาร -

E-mail Wuttithorn.art@gmail.com

วุฒิการศึกษา

นิติศาสตรบัณฑิต

ประสบการณ์การทำงาน

- นิติกร ๓ กลุ่มงานป้องปรามการเงินนอกระบบ สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง
- นิติกร ๕ องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยนาท
- นิติกรชำนาญการ สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์
- ผู้อำนวยการกลุ่มงานกฎหมาย ระเบียบ และเรื่องร้องทุกข์
(นิติกรชำนาญการพิเศษ) สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดน่าน
- ผู้อำนวยการกลุ่มงานกฎหมาย ระเบียบ และเรื่องร้องทุกข์
(นิติกรชำนาญการพิเศษ) สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์

ผลงานทางวิชาการ -

ชื่อ - สกุล นางสาวชนาพร ศุภโรจน์

ตำแหน่งปัจจุบัน นักวิชาการตรวจเงินแผ่นดินชำนาญการพิเศษ

สถานที่ทำงาน สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

โทรศัพท์ ๐๖ ๑๘๗๕ ๙๐๐๙

โทรสาร -

E-mail s.chanaporn@gmail.com

วุฒิการศึกษา

- นิติศาสตรบัณฑิต
- รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
- ประกาศนียบัตรสาขาวิชาว่าความ

ประสบการณ์การทำงาน

- นักวิชาการตรวจเงินแผ่นดินชำนาญการ
  สำนักตรวจสอบการบริหารพัสดุและสืบสวนที่ ๕ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
- นิติกรชำนาญการ
  สำนักผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
- นิติกรชำนาญการพิเศษ
  สำนักผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
- นักวิชาการตรวจเงินแผ่นดินชำนาญการพิเศษ
  สำนักผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

ผลงานทางวิชาการ -

ชื่อ - สกุล นายทองพูล บุตรหึง

ตำแหน่งปัจจุบัน เจ้าพนักงานเทศกิจชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มงานกิจการพิเศษ
ส่วนตรวจและบังคับการ ๓ สำนักเทศกิจ กทม.

สถานที่ทำงาน สำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร

โทรศัพท์ ๐๙ ๗๒๕๑ ๑๘๖๑

โทรสาร -

E-mail tongpoonbudhung@gmail.com

วุฒิการศึกษา

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

ประสบการณ์การทำงาน

- เจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ๓ สถานีดับเพลิงยานนาวา กทม.
- เจ้าพนักงานปกครอง ๕ ฝ่ายปกครอง สำนักงานเขตยานนาวา กทม.
- เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ ฝ่ายปกครอง สำนักงานเขตยานนาวา กทม.
- เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ ฝ่ายปกครอง สำนักงานเขตจอมทอง กทม.
- เจ้าพนักงานเทศกิจชำนาญการ กลุ่มงานปฏิบัติการ สตบ.๓ สนท. กทม.

ผลงานทางวิชาการ -

ชื่อ - สกุล นางสาวอทิตยา บัวศรี

ตำแหน่งปัจจุบัน รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
ฝ่ายทรัพย์สินทางปัญญาและการบ่มเพาะวิสาหกิจ

สถานที่ทำงาน สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

โทรศัพท์ ๐๙ ๒๕๓๕ ๔๔๙๗

โทรสาร -

E-mail atidtaya.bo@ssru.ac.th

วุฒิการศึกษา

- ๒๕๕๐ บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการบริหาร การตลาด
  มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- ๒๕๕๘ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการตลาด
  มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ๒๕๖๓ ถึงปัจจุบัน กำลังศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต บริหารธุรกิจ
  มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ประสบการณ์การทำงาน

๒๕๕๑ - ๒๕๕๘ ผู้ช่วยนักวิจัย คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

๒๕๕๘ - ๒๕๕๙ Product Manager ผลิตภัณฑ์คู่มือ
บริษัท แม็คเอ็ดดูเคชั่น จำกัด

๒๕๕๙ - ๒๕๖๒ เจ้าหน้าที่วิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

๒๕๖๓ - ๒๕๖๔ หัวหน้าฝ่ายวิจัยและเผยแพร่ สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

๒๕๖๔ - ปัจจุบัน อาจารย์ ประจำวิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ

๒๕๖๔ - ๒๕๖๖ ผู้จัดการหน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจ สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

๒๕๖๖ - ปัจจุบัน รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
ฝ่ายทรัพย์สินทางปัญญาและการบ่มเพาะวิสาหกิจ

ผลงานทางวิชาการ

- The Impact Of Street Food Tourism Routes To Promote Tourism On Consumer Purchasing Decision Trends On Consumer Consumption Trips In The Northern Bangkok Area (Journal of Positive School Psychology, 2022/7/13, pp. 7367-7372

- The role of service quality, employee satisfaction and loyalty on the effective human resource management in the pharmacies in Thailand: mediating role of customer satisfaction (Sys rev pharm 2020: (11)1-9)
- แนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรและการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าชายแดนไทยกาญจนบุรี-พม่า (ด่านพุน้ำร้อนกาญจนบุรี) (วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๓)

ชื่อ - สกุล นายสราวุธ ภูชูธรรม

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้จัดการส่วนงานบริการลูกค้า ฝ่ายบริการด้านเทคนิค

สถานที่ทำงาน บริษัท โตโยต้า มอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด

โทรศัพท์ ๐๘ ๖๓๗๔ ๔๑๑๘

โทรสาร -

E-mail phuchutham๕@gmail.com

วุฒิการศึกษา

- High Vocational Certificate
  (Toyota Automotive Technological College)
- Bachelor of Science in Technical Education (Industrial Engineering)
- Bachelor of Industrial Technology (Industrial Engineering)
- Master of Business AdministrationMASTER'S DEGREE
  (GENERALMANAGEMENT)
- Seoul Women's University (Internation Business Program)
- Institute of Security Psychology, National Defence Studies Institute,
  Royal Thai Armed Forces Headquarters (ISP.120)

ประสบการณ์การทำงาน

- บริษัท โตโยต้า มอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด
- กลุ่มสายงานการตลาด
- สายงานการบริการลูกค้าและพัฒนาเครือข่ายทางธุรกิจ
- ฝ่ายบริการด้านเทคนิค

ผลงานทางวิชาการ

ชุดโครงการวิจัย "ปรับวิธี ปรับชีวิต ในวิกฤติโควิด ๑๙ (COVID-19)
หลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง รุ่นที่ ๑๒๐